

כנס מיוחד של הכנסת

הישיבה התשעים-ושתיים של הכנסת השמינית

יום רביעי, כ"ג תשרי תשל"ה (9 אוקטובר 1974)

ירושלים, הכנסת, שעה 11.04

א. הספד לשינאור זלמן שזר ז"ל, נשיא השלישי של מדינת ישראל

הכנסת הראשונה ושר החינוך הראשון בממשלת ישראל, אחד המנהיגים ברוכי המעש וההשראה שקמו לתנועה הציונית ולעם ישראל בדור התחיה.

לפי דיני ישראל מתחילה הספירה של שבעת ימי האבל ממחרת החג. כיוון שהכנסת עדיין בפגרה, נתבקשתי זיום על-ידי כל סיעות הכנסת לזמן בשבוע הבא, במלאת שבעת ימי האבל, ישיבה מיוחדת של הכנסת כדי להתייחד בה עם זכרו ולהעלות את דמותו ותפארת חייו של הנשיא המנוח.

(חברי הכנסת מכבדים את זכר המנוח בקימה)

הי"ד י. ישעיהו:

הנני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת.

חברי הכנסת, בשבת של חול-המועד סוכות הלך לעולמו בשיבה טובה רבי שינאור זלמן שזר, הנשיא השלישי של מדינת ישראל, זכרונו לברכה. שלשום, ביום הושענא רבה, ליוונו אותו למקום מנוחתו בחלקת הנשיאים. הוא היה אדם גדול וחכם גדול, ורבים תלמידיו, חבריו ומעריציו, הן בקרב אזרחי ישראל והן בעם היהודי בתפוצות הגולה. אלפים רבים נהרו לירושלים כדי לעבור ליד ארונו ולהשתתף בהלווייתו כשלם דואב ודווי על האבידה הגדולה. הוא היה חבר

ב. הצעות לסדר-היום

1. הודעותיו של ראש הממשלה מר יצחק רבין בדבר עתידם של

יהודה ושומרון וסיני

נכונותה של ישראל להסגיר לידי אויביה חלקים מהיהודה ושומרון פגעו חמרות בריבונותה של הכנסת, באמ"י נותה של הממשל ובאשיות בטחונה וקיומה של מדינת ישראל.

החרה החזיק חריו שר החוץ, אשר בהכרזותיו הפומביות חזר בהחלטית על נכונות ישראל למסור שטחים מאדמותיה ל א תמורה של שלום, והחוות קידה של הכרה כלפי מה קרוי היום "הזהות הפלשתינאית". ולא הסתפק בזה שר החוץ אלא הרחיק לכת והביע הסכמתו להשתתפות ז'רגוני המרצחים בוועידת ז'נבה. הסייג של המסגרת : גרע מעצם ההכרה והלגיטימציה המדינית שני ז' על-ידי נציג ישראל לקיצוני שבאויביה.

לפי ידיעה שהתחזק זה אך אתמול בא ראש הממשלה והוסיף הכרזה הסכמתו להקמתה של מדינה פלשתינאית ביהודה וב-יריח בתנאי שתצורף אליה גם הגדה המזרחית. הגענו לכך שראש ממשלת ישראל דואג להתעצמותה של פלשתינאית. וכל זה תוך התעלמות גמורה מהחלטה מפורשת של הכנסת על זכותנו הבלתי-מעוררת על ארץ-ישראל, מהבטחת הממשלה וראש הממשלה שלפני כל החלטה הנוגעת ליהודה ושומרון תשאל הממשלה את פי העם על-ידי עריכת בחירות; ותוך עצימת עיניים וסתירת אוננים כבונה ובירועין, כדי שלא לשמוע ולא לראות את

הי"ד י. ישעיהו:

חברי הכנסת, נתבקשתי על-ידי יותר משלושים חברי כנסת לכנס כנס מיוחד של הכנסת כדי לדון בשתי הצעות לסדר-היום: האחת — הודעותיו של ראש הממשלה בדבר עתידם של יהודה ושומרון וסיני; והשנייה — דרכי הניהול ושיטת ההשקעות של "החברה לישראל". כן נתבקשתי על-ידי הממשלה לכנס כנס מיוחד כדי לדון בו בקריאה שנייה ושלישית בשתי הצעות חוק שהדיון בהן בוועדות נסתיים, והן: חוק מס שבח מקרקעין (תיקון מס' 5), תשל"ה—1974; חוק להארכת חוקף של תקנות-שעת-חירום (משמר אזרחי), תשל"ה—1974. נקיים את שני הכנסים ברצף אחד.

עכשיו רשות הדיבור לחברי-הכנסת יצחק שמיר להנמקת ההצעה הראשונה לסדר-היום: הודעותיו של ראש הממשלה בדבר עתידם של יהודה ושומרון וסיני.

יצחק יזמיר (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, יחד עם כל בית ישראל אבלים אנו על הנשיא השלישי למדינת ישראל אשר נלקח מאתנו בימים אלה. העם כולו ינצור את באהבה ובהוקרה.

דוני היושב-ראש, הצהרותיו והכרזותיו האחרונות ראש הממשלה, בשבועות ובימים האחרונים, על

חוברת ל"ב, ישיבה צ"ב
— הצעות לסדר-היום (ישעיהו, שמיר) —

יהודה ושומרון — לא יהיה שלום והם יוסיפו לשאוף להריסת מדינתנו.

ועל כן כל ממשלה בישראל המספרת לעם שאם נוותר על חלק משטחי ארץ-ישראל נקנה את השלום בחלקים אשר ייוותרו לנו — מרמה ומטעה את העם. העובדה הדומיננטית ביחסי ישראל-ערב היא שכל הגורמים הערביים שאינם מכירים בזכותנו לחיות בארץ ישראל, אינם מכירים בזכותנו לחיות ולהתקיים בחלק של ארץ-ישראל. ואילו כל הפעילות המדינית של ממשלת ישראל מתעלמת מעובדה זאת; שהיה כל פעילותה מתמצית בהשמעת הצהרות חוזרות ונשנות ומתחדשות על נסיגה משטחים שברשותנו תמורת שלום או התקדמות לקראת שלום. ואילו האויב, המען שאילו מכוונות כל ההצעות הללו, חוזר ואומר בהתמדה ובקשנות: אתם מוכנים להחזיר שטחים? בבקשה, מוכנים לקבל, אך שלום — לא יקום ולא יהיה. אם כן, מה טעם ובסיס לכל פעילותנו החד-סטרית הזאת?

היו ימים ונדמה היה שראש הממשלה מכיר במציאות הזאת. הוא התבטא כמה פעמים, לפני שהעלה את הצעות הנסיגה, כי סלע המחלוקת העיקרי בינינו ובין הערבים איננו הבעיה הטריטוריאלית אלא אי-ההשלמה של הערבים עם קיומנו. ועל כן גם אמר שבמרכז המשא-ומתן ופעילותנו המדינית לא נתמודד עוד הב-עיה הטריטוריאלית אלא מהות השלום.

כנראה היתה זו הברקה בתיחלופ, כי ההצעות וההכרזות שבאו אחר-כך על נכונות לנסיגות סתרו את הדיאגנוזה שהושמעה על-ידי ראש הממשלה; שהרי שוב הועמדה הבעיה הטריטוריאלית במרכז הדיון: שוב לא הועלתה לפני ידידינו ודעת-הקהל העולמית הבעיה המרכזית — אי-ההשלמה עם קיומנו והרצון לחסלנו. והרי האמת היא שאילו השלימו הערבים עם עובדת קיומה של מדינה יהודית, או אז גם מבחינתם לא היתה הבעיה הטריטוריאלית מהווה אב-נגף לשלום, כל הים היו רואים אותה אז בממדיה הנכונים. כל שטחה של מדינת ישראל, לרבות מה שקרוי "השטחים", איננו אפילו אחוז אחד משטח הכללי של מדינות ערב.

יש איפוא להחדיר למוחות, גם למוחותינו, את האמת הבסיסית הפשוטה שבעיית השטחים והבעיה הפלשתינאית אינן הסיבות לאי-ההשלמה הערבית עם קיומנו, אלא תוצאותיה. ובמשך הזמן הם הפכו על-ידי התעמולה הערבית ובמסגרת האימפריאליסטית לאילי-ברזל לניגוד קיומנו. ואל לנו להיגרר אחרי שקריהם ולסייע בכך להצלחתם. דברי שר החוץ על ההכרה בקיום ה"זהות הפלשתינאית" והסכמתו להשתתפות אש"פ ב"נבחה מויקים לעניינינו ומסייעים לאו-בינו הקיצוניים והאכזריים ביותר. כל תוספת חשיבות ויוקרה לאותו מכלול פלשתינאי רצחני, הדורך היום ברגל גאוה על הבמות הבינלאומיות, כמו אירגון התעופה הבינלאומי, שהמרצחים הפלשתינאים תרמו כה רבות לפיתוחה ולבטחונה, או אונסק"ו, שלא יוכל לקדם את התרבות, המדע והחינוך בלי השתתפותם של רוצחי מעלות וקריית-שמונה — כל קידה בכי-וונם מחזקת אותם ומחלישה אותנו. וכבר התפאר ערפאת בספרו על ישראלים המכירים בו ובאירגונו. עתה יוכל לצרף לרשימה את שר החוץ של ממשלת ישראל.

הנאמר והמתרחש בשבועות ובימים האחרונים בזירת המזרח התיכון.

ראש הממשלה, בהרגישו כנראה את הסתירה הבולטת לעין בין הכרזותיהם הקיצוניות של ראשי המדינות השכנות ובין "הצהרות השלום" של נציגי ישראל, פתר את הבעיה בצורה הפשטנית ביותר: "ויק"; ההצהרות הללו, החושפות השכם הערבי, ללא נסיון של הסוואה, את מטרת החיסול של אויבינו — הצהרות אלו אינן שרירות ואינן קיימות לדידו, אין להתחשב בהן.

אדוני ראש הממשלה, עם ישראל למד מנסיגות ההיסטוריות שיש להאמין לאויבים כאשר הם מצהירים כי כוונתם היא לשים קץ לקיומנו במולדת. יש לעשות את הכל כדי להפר את מזימותיהם ולמנוע הגשמת כוונותיהם; אך חלילה לך ולנו להימנע מלהאמין כי אכן זאת כוונתם וזה רצונם, כי בנפשנו הוא. הצו הראשוני "דע את האויב" מחייב קודם כל ידיעה ברורה וצלולה של שאיפותיו, ידיעה החייבת לשמש יסוד לכל תכנית-נגד לשם סיכול השאיפות האלה. ודי לנו אם נצטרך רק כמה פסוקים ממה שנאמר באחרונה על-ידי שליט מצרים לעמו ולעם האמריקאי בהודמנו-יות שונות: "שיחרור סיני ורמת-הגולן לא יפתרו את הבעיה, לא יביאו שלום. היא תיפתר על-ידי החזרת הזכויות של העם הפלשתינאי". מה פירושה של החזרת זכויות אלו — יודעים אנו גם יודעים, ויעיד על כך גם פרצופו מדושן העונג של יאסר ערפאת אשר ישב לימינו של סאדאת בחגיגות הנצחון בקהיר בימים אלה.

וראיה לציון פיסקה נוספת מדבריו של סאדאת: "אחתהם על הסכם שלום יחד עם עמיתיהם הסורים, הירדנים והפלשתינאים". כולנו יודעים מה רוצים הסורים, הירדנים והפלשתינאים. הסכם שלום כזה הוא הסכם על פירוקה וחיסולה של מדינת ישראל. השלום של סאדאת הזה עם העלמתנו מזירת הקיום המדיני. וסאדאת כעולה את המתן שבהם. אין כל צורך להוסיף ולהביא מובאות מדברי עמיתו אסאד וערפאת.

הגיעה השעה להינתק אחת ולתמיד מן התייאור הכוזב, המטעה והמזיקה, שיש קשר כלשהו בין הבעיה הטריטוריאלית ובין השגת השלום. אין כל קשר, בתנאי המזרח התיכון, בין הפשרה הטריטוריאלית והשלום. התנועה הציונית דגלה לאורך כל דרכה ההיסטורית בעקרון הפשרה הטריטוריאלית. היא השלימה לימה עם ניתוק עבר הירדן המזרחי. היא קיבלה את תכנית החלוקה הבריטית ואת תכנית החלוקה של האו"ם, ואף-על-פי-כן לא הגיעה לשלום. מדינת ישראל הלכה בדרכה הסלולה של התנועה הציונית והיתה מוכנה לכל פשרה טריטוריאלית ואף-על-פי-כן לא זכתה בשלום. נשנה נא איפוא לנו ולבנינו שהקשר הנראה הגיוני, לכאורה, בין הפשרה הטריטוריאלית ובין השלום אינו קיים במציאות, והוא אך מטעה ומשלה.

שליטי המדינות השכנות כולן וראשיהם של אירגוני הרצח הנאצו-פלשתינאיים חוזרים ומדגישים לאחר כל ויתור טריטורינלי שלנו ולאחר שהם שומעים על נכונותנו לווייתורים נוספים, שגם אם נחזיר את כל השטחים, את כל סיני, את כל רמת-הגולן, את כל

לא לשנות דרכה, להסתיר מהעם את האמת ולהמר על בטחונו וקיומו במהלכים מפותלים, נואשים. חסרי הגיון — עליה להחייב לפני העם בבחירות החייבות להי — ערך במועד הקרוב ביותר, ויגיד העם את דברו, כי קיומו בסכנה.

היו"ר י. ישעיהו:

רשות הדיבור לראש הממשלה, לתשובה על ההצעה לסדר-היום.

ראש-הממשלה י. רבין:

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, הממשלה נאמנה למדיניותה כפי שהציגה בכנסת וכפי שנתקבלה מדי פעם בהחלטותיה. מדיניות החוץ והבטחון של הממשלה מוש — תחת על שני מאמצים עיקריים המקבילים והמשלימים זה את זה. המאמץ הראשון הוא הגברת העוצמה הצ — באית של מדינת ישראל, כוננות גבוהה וטיפול נכונות למלחמה, אם הנסיבות הצבאיות והמדיניות יחייבו זאת. ממשלת ישראל שוקדת שעה שעה. יום יום, להגביר את עוצמתנו, כי בעוצמתנו טמון היסוד העיקרי והיחיד לבטחונו.

במקביל למאמץ זה נעשה מאמץ שני — החתירה לשלום, החתירה לשלום עם שכנינו. מדיניות זאת נובעת מן ההכרה העמוקה שישראל רוצה בשלום, שישראל מחפשת כל דרך להתקדם לשלום גם כאשר הצד השני משמיע אימוי מלחמה. מדיניות הממשלה תחפש כל דרך, כל אפשרות, לקדם את השלום, להביא לידי רגיעה, לדחות את המלחמה. כפי שאמרתי, שני מאמצים אלה לא רק שאינם נוגדים, אלא אף משלימים זה את זה. חוט השדרה לעוצמתנו הבטחונית הוא שכל פרט במדינה וכל חייל בצה"ל יידעו שהממשלה חותרת להשיג את השלום, שלום המושחת על הכרה עמוקה בצדקתנו, בזכותנו למדינה יהודית ריבונית בארץ-ישראל; אל; הכרה שכל דרך נעשית, נבדקת כדי לבחון באיזו מידה אפשר לקדם את השלום. תחושת ה"כלית ברירה" כאשר יצאנו למלחמות היתה, היתה ותוסיף להיות, המלט המלכד את העם במלחמה, כשם שעוצמה צבאית היא התנאי לקיום משאומתו, לקיום סיכוי להי — דברות, לקיום אפשרות שייתכן שנגיע לשלום.

שאלות שנשאלו על-ידי האופוזיציה הן: האם ישראל מוכנה תמורת שלום להסכים לפשרה טריטורי — ריאלי? התשובה: כן.

חיים קורפו (הליכוד):

מעולם לא נשאלה שאלה כזאת.

(חבר-הכנסת י. הורביץ קורא קרי — את-ביניים)

ראש הממשלה י. רבין:

לא תצליחו להפריע לי.

נסים אליעד (המפלגה הליברלית העצמאית):

אתם מוכנים לשלום תמורת פשרה טריטוריאלית? אתם, הליכוד, מוכנים לפשרה טריטוריאלית תמורת שלום?

(קריאה: תביא שלום ונגיד לך למה אנחנו מוכנים.)

ובנושא זה ברצוני לשאול את ראש הממשלה: מדוע אין מצדנו, זה זמן רב, שום יזמה מלחמתית, התקפית, נגד אירגוני המרצחים? והרי עמם אין כל הסכם של הפסקת-אש, והם ממשיכים ליוזם ול- בצע מעשי רצח וחבלה חדשים לבקרים. מדוע אנו מאפשרים להם לטוות ולתכנן באין מפריע את תכניו — תיהם והכנותיהם הצבאיות והמדיניות לרצח עם, עמנו? מה קרה להצהרות ולהבטחות ששמענו מפי ראש הממשלה ושריו שנפגע בראשי המרצחים ובאירגוניהם בכל עת ובכל מקום? הכיצד נרדמו ושותקו ורועות הבטחון של ישראל שנועדו למלחמה זו? לעומת זאת מגלות בימים האחרונים ורועות בטחון אחרות פעילות נמרצת במאמץ למנוע מאלפי צעירים — לוחמים וחלוצים מתן ביטוי לזכותו הבלתי-מעוררת של עם ישראל על אדמת ארץ-ישראל. הם מנסים בדרכם ובגופם למלא את החלל שנוצר בעטיה של מדיניותה הכושלת והמכשילה של ממשלת ישראל. הגיעו הדברים לידי כך שברחובות תל-אביב אי-אפשר לנעו לצעיר עברי בחופש. התנגשויות בין מתנחלים וכוחות הסדר אינן רצויות, אך ברור לכל שהממשלה במדיניותה נושאת באחריות גם לכך.

אדוני היושב-ראש, הצהרותיהם של ראש ממשלת ישראל ושריה בימים האחרונים מחידדות את לבם של אזרחי ישראל. הצהרות אלה הן כשלעצמן עובדות מדיניות, וגרוע מזה: בתנאים הקיימים הן עלולות ליהפך לעובדות בשטח ולסכן במידה חמורה שאין למעלה הימנה את בטחונו וקיומה של מדינת ישראל. נסיגה ישראלית משטחי יהודה ושומרון לא תביא שלום לישראל, אלא להיפך — תערער את שלומה וקיומה. בסיסי האויב, לרבות בסיסי ה"פתח" — ולא יועילו פה שום ניסוחים — יקורבו למרכזי האוכלוסייה שלנו ויכפו עלינו מלחמת קיום קשה ורבת-אבידות כפי שלא ידענו עד כה. לשום ממשלה בישראל אין זכות לנקוט צעד זמור ומסוכן זה, ובוודאי שלא מבלי לש- אול את פי העם. שטחי ארץ-ישראל אינם נכסים של חברות ממשלתיות שאפשר לבזבזם ולהפקירם בקלות דעת. גם המפלגה הגדולה בכנסת, המערך, לא קיבלה מאנדאט מבחירה לסגת משטחי ישראל ללא שלום.

יש המחייבים סיכונים אלה כדי לשכנע את עמנו ובעיקר את הדור הצעיר כי עשינו את כל אשר יכולנו למען השלום. אנו בטוחים שאם נמשיך ללכת בדרך זאת ושתכנעו בכך גם הקיצוניים ביותר בין אנשי "מוקד" ושי"ח, אך באיזה מחיר? האם למען שיכנועם נסכן כך את עצם קיומנו ונגיע ל"מלחמת מצדה"? הרשאים אנו?

אדוני היושב-ראש, השעה היא חמורה ואיננה כשרה לוויכוחים אקדמיים. אנו שרויים על סיפה, או אולי כבר בעיצומה, של מלחמת קיום מרה הנכפית עלינו על-ידי קואליציה אדירה ומשופעת באנשים, נשק והון עתק. כדי לעמוד במלחמה זאת ולצאת ממנה בנצחון שפירושו היחיד שלום, עלינו להיות מאוחדים ומלוכדים, לחשב היטב סיכויים וסיכונים, לגייס בחוכנו ומחוכנו את מירב הכוח והאמונה ואת ההחלטה הנחרצת להתקיים ולהתקדם על אף הכל, אך קודם כל עלינו להיות גלויי עיניים, לראות את האמת ולהביאה לעם. האמת היא תמיד מקור לא-אכזב להתנערות ול- התחדשות. אך אם כלה ונחרצה מאת הממשלה הזאת

חוברת ל"ב, ישיבה צ"ב

— הצעות לסדר-היום (רבין, הורביץ, נסים, גרופר, אולמרט, דרובלס, לבני, בן-מאיר, אלון, שוסטק, קול, ישעיהו) —

ראש הממשלה י. רבין :

הממשלה היא : כן, בסייג אחד — לא חזרה לקווי ה-4 ביוני 1967. הממשלה לא ציירה מפות, לא הגירה מה ממדיה של הפשרה הטריטוריאלית בגזרות השונות, אבל היא קבעה כעקרון שתמורת שלום אנו מוכנים לפשרה טריטוריאלית.

השאלה השנייה : האם ישנה רק דרך אחת להתקדם לקראת שלום ? האם בהעדר אפשרות, נכונות, להגיע במעבר חד ממלחמה לשלום לא תנסה ישראל להגיע לשלום בשלבים ? גם על כך נתנה הממשלה תשובה ברורה : אנחנו מוכנים להתקדם לקראת שלום גם בשלבים, אבל צריך לבחון זאת בכל גיזרה, בגזרות, בתכניות ובאפשרויות. ב-3 ביוני שנה זו, כאשר שר ממשלה זו הוצגה לפני הכנסת, נאמר דבר זה באור פן חד-משמעי וברור. כלומר : הממשלה תבחן אפשרות להתקדמות לקראת שלום בשלבים, בגזרות השונות. הצורות עלולות להיות שונות, ההסדרים שונים, אבל עקרונית התשובה לכך חיובית. לא העלמנו, לא הטעינו, אלא אמרנו הכל ברור. כאשר תעלינה הצעות, תיבחנה אפשרויות, זוהי מדיניות הממשלה.

משה נסים (הליכוד) :

מה לגבי אי-לחימה ?

מתתיהו דרובלס (הליכוד) :

תחזיר את השטחים ולא תחתום על חוזה שלום ?

ראש הממשלה י. רבין :

שמעתי.

עכשיו לגבי ההצהרה. נשאלתי שאלה. השיבות. אקרא את התשובה בעברית כדי שלא תהיינה אי-הבנות. השאלה : אחת האפשרויות באשר למשא-ומתן עם ירדן היא החזרתה של העיר יריחו אשר היתה חלק מירדן לפני מלחמת 1967 בתמורה להסכם אי-לחימה. האם זה אפשרי ? תשובה : אם תהיה הצעה רצינית שלפיה בתמורה לאי-לחימה נצטרך לתת משהו בגדה המערבית, אשקול זאת בחיוב.

מתתיהו דרובלס (הליכוד) :

גם על זה הצהרת בכנסת ?

איתן לבני (הליכוד) :

— — — לא היתה חלק מירדן.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית) :
תביאו לבחירות או לא תביאו לבחירות ? זאת השאלה.

בן ראש הממשלה י. אלון :

איש מאתנו לא הפריע לנואם שלכם.

אליעזר שופטק (הליכוד) :

רק לחוזה שלום יש חילופין. זה ה"משהו".

(ק ר י א ה : חבר-הכנסת שוסטק, זה לא חבר-הכנסת שמואל תמיר, זה ראש הממשלה יצחק רבין. אתה מתבלבל.)

שר-התיירות מ. קול :

גם חבר-הכנסת שמואל תמיר מוכן לפשרה.

היו"ר י. ישעיהו :

אינני מבין לשם מה זה נחוץ. אתם מפריעים לראש הממשלה להמשיך בנאומו.

(ק ר י א ה : ומה בעניין התיירות ?)

ראש הממשלה י. רבין :

כפי שצינתי, מדיניות הממשלה המשולבת משני המאמצים — הכנת המדינה למקרה מלחמה, כוננות ובכונות וחתימה לשלום, אם בדרך מעבר חד ממצב מלחמה למצב שלום, ואם בדרך של חיפוש התקדמות בשלבים, נשענת על האמונה שעלינו לעשות הכל, בלי כל קשר למה שנשמע מהצד השני, לבחון באיזו מידה יש אפשרויות. אין חובה לפסול מיד כל הצעה ;

יגאל הורביץ (הליכוד) :

תסביר לנו בכנסת, לא בטלוויזיה בחוץ-לארץ : אילו שלבים ואיזה שלום ?

משה נסים (הליכוד) :

זוהי הוצעה שלך.

פסח גרופר (הליכוד) :

לחברי הכנסת מותר לדעת ?

ראש הממשלה י. רבין :

אני מצטער מאוד, לא תצליחו להפריע לי.

הממשלה תקבל החלטות כאשר תעלינה אפשרויות אלה. הממשלה תקבל החלטות אם וכאשר נחליט ליום בכיוון הזה.

השאלה השלישית נוגעת למדיניות הממשלה בנושא יהודה ושומרון. בהצגת הממשלה לפני הכנסת ב-3 ביוני נאמרו דברים ברורים. כנראה יש כאן נטייה לשכוח אותם.

אהוד אולמרט (הליכוד) :

בממשלה שכחו אותם.

ראש הממשלה י. רבין :

אחזור ואזכיר אותם. אני מצטט : "במהלך הביטוריים על הקמת הממשלה היוצאת עלתה השאלה כיצד תנהג הממשלה, אם לאחר משא-ומתן עם ירדן תגיע שעת ההכרעה. התשובה בנדון היתה ברורה : הממשלה תנהל משא-ומתן עם ירדן ותקבל החלטות בכל שלב משלבי המשא-ומתן, אך לא ייעשה חוזה שלום עם ירדן אם יכלול ויתור טריטוריאלי על חלקי יהודה ושומרון בטרם נשאל את העם בבחירות חדשות. הבטחה זו ניתנה גם על-יד הממשלה החדשה."

יגאל הורביץ (הליכוד) :

אתם בסדר. זה לא חוזה שלום...

כ"ג תשרי תשל"ה (9 אוקטובר 1974)
— הצעות לסדר-היום (רבין, קורפו, קשת, מודעי, דרובלס, לבני, פעיל, שוסטק, ידיד, אביעד יפה, ישעיהו, אליעד, וילנר, המר, בן-מאיר) —

אביעד יפה (המערך):
תתווכח עם חבר-הכנסת תמיר על מדיניות.

(קריאות)

היו"ר י. ישעיהו:

אינני מבין על מה הסערה. למה רגשו?

נסים אליעד (המפלגה הליברלית העצמאית):
בצעקות תפתרו בעיות?

ראש-הממשלה י. רבין:
בדיון זה, כאשר יתקיים, תהיה אפשרות לכל צד להציג את עמדותיו ולהבהירן.

חיים קורפו (הליכוד):
כל חצי שעה להכחיש — — —

היו"ר י. ישעיהו:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת וילנר, להצעה.

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, סיעתנו מציעה לא לכלול את הצעת הליכוד בסדר-היום. אם צריך להיות דיון בכנסת, אדרבה ואדרבה; אבל משגה עשה ראש הממשלה שהסכים לדון על-פי הצעת סיעת הליכוד. ואין זה מקרה. אי-אפשר להתעלם מכך שהליכוד הימני הקיצוני והגזעני במפלגת מנסיס לחבל במאמצי הש-לום על-ידי מעשי טרור והתנחלות מאורגנת — —

יצחק מודעי (הליכוד):
טרור?

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
טרור נגד מדינה זו.

(קריאה: זה לא טרור. תחזור בך.)

— — על-ידי מעשי התנחלות בגדה המערבית, על-ידי פריצת מחסומים של הצבא, על-ידי נסיון ליצור אנארכיה.

זבולון המר (חזית דתית לאומית):
עוצרים אנשים בתוך הקו הירוק. זוהי כמעט מדי-נת משטרה.

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
אנשים ההולכים לבצע פשע — צריך לעצור אותם.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
לא לעצור צריך, צריך לתלות אותם.

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
צריך בכלל לעצור את הגל הזה שהוא מסוכן למדינת ישראל.

הימין הקיצוני הציג את ההצעה לסדר-היום בכנסת, ובאותו זמן אירגן אנשים לאלפים כדי לכפות בכוח את מדיניותו שרוב העם מתנגד לה. הם מנפנים בבי-חירות. אין לי ספק שהעם לא שכח מה שהיה באוק-טובר לפני שנה ואיננו רוצה במלחמה. אם יתקיימו בחירות, אתם, הליכוד, תנחלו מפלה. אין ספק בכך.

אין חובה להציג את עצמנו כלפי פנים וכלפי חוץ כדוחים כל רעיון.

(קריאה: איזה רעיון?)

חיים קורפו (הליכוד):
איזו תשובה היא זו? האם ירדן הציעה רעיון? אתה חייב לענות על כל רעיון שמעלה כל עתונאי?

ראש-הממשלה י. רבין:
אם לא תהיה הצעה, לא יצטרכו לשקול — — —

בן-ציון קשת (הליכוד):
איך אתה מודיע בלי להתחשב במה שחושב הצד השני? אתה מתווכח עם השרה אלוני, עם מפ"ם? מי מגיש לך הצעות?

ראש-הממשלה י. רבין:
אני חוזר ואומר: אני רואה חובה ממדרגה רא-שונה לממשלה לחפש כל דרך סבירה, משום שאני מאמין שגם אם לא נשיג את השלום — העם הזה חייב להיות משוכנע שהנהגתו חיפשה כל דרך להתקדם לקראת שלום, כל דרך למנוע את המלחמה. אני רו-צה להביט ישר בעיני אבות ואמהות שבניהם עלולים ליפול במלחמה, אם תהיה, במצפון נקי.

יצחק מודעי (הליכוד):
לא תוכל.

מתתיהו דרובלס (הליכוד):
בכך תביא שואה.

איתן לבני (הליכוד):
צריך לדאוג שלא יהיה מחבל. אם לא יהיה מחבל, נוכל להביט בעיניהם של הורים שכולים.

מאיר פעיל (מוקד):
המחבל הגדול ביותר הוא גדלה של סיעת הליכוד כאן.

אליעזר שוסטק (הליכוד):
האם כל הממשלות הקודמות יצאו למלחמות כאשר היתה להן ברירה אחרת? מה ההתיימרות לומר שזוהי מדיניותה של ממשלה זו?

איתן לבני (הליכוד):
ראש הממשלה מדבר גם על הבנים שלנו.

מנחם ידיד (הליכוד):
לא קיבלתם שום מאנדאט מהעם לדבר בצורה כזאת.

ראש-הממשלה י. רבין:
כדי לקצר את הדיאלוג אני מודיע בשם הממשלה, שאין שום סיבה לא לקיים דיון בנושא כפי שמציע על-ידי נציג האופוזיציה, מהסיבה הפשוטה: מדיניות-תנו ברורה, אנו משוכנעים בה.

(חבר-הכנסת א. שוסטק קורא קרי-את-ביניים)

לכן איננו מסכימים שידונו בכנסת על הצעת הלי-
כוד, כפי שהציע ראש הממשלה. אנחנו רואים בכך
כניעה פוליטית וכניעה למעשים הנפשעים של אלה
שאירגנו את ההתנחלויות. אנחנו רואים ברגע זה את
הדבר המכריע בסילוק מידי של ההתנחלויות האלה. יש
לשים קץ למעשים המחבלים ביודעין בשלום, דוחפים
למלחמה, ורוצים להרוס את החירויות הדמוקרטיות
בתוך מדינת ישראל. נגד הפאשיזם, נגד המלחמה,
בעד שלום ודמוקרטיה — על כך צריכה לדון הכ-
נסת, אבל לא על הצעת סיעת הליכוד.

אני מציע לא לכלול את ההצעה של סיעת הליכוד
בסדר-היום.

היו"ר י. ישעיהו :

חברי הכנסת, יש לפנינו הצעה לכלול את הנושא
בסדר-היום, ויש הצעה שלא לכלול אותו בסדר-היום
נעבור להצבעה.

הצבעה

בעד ההצעה לכלול את הנושא

בסדר-היום

— רוב

נגד — מיעוט

ההצעה לכלול את הנושא בסדר היום נתקבלה.

מאיר פעיל (מוקד) :

אני נמנעתי, ואני מבקש לנמק הימנעותי.

היו"ר י. ישעיהו :

מפעם לפעם נתבקשתי לתת רשות הדיבור לנמנע
או נמנעים בדיון על הצעה לסדר-היום. מכיוון שלזכות
זו אין שום יסוד בתקנון הכנסת, הבאתי היום את
העניין לפני ועדת הכנסת וביקשתי ממנה שתחליט
בהקדם כיצד עלינו לנהוג בתביעה זאת או בזכות זו
שאינה מוקנית על-פי התקנון. הפעם אנהג לפני
משורת הדין ואחן להצביע על מאיר פעיל לנמק
את הימנעותו מהצבעה, וכאשר תחליט ועדת הכנסת,
כפי שתחליט כן ננהג.

מאיר פעיל (מוקד) :

אדוני היושב-ראש, תודה רבה על שנהגת בי
לפנים משורת הדין. אנמק להלן במעמד זה את הסי-
בות להימנעותי מההצבעה על הצעת סיעת רק"ח לא
לכלול את הנושא בסדר-היום.

כנסת נכבדה, לפי עניות דעתי, אנו צריכים לדון
על הנושא בכנסת היום, ומיד, ולו גם ביזמת הממשלה,
דווקא על רקע מעשי ההתנחלות הבלתי-יוקיים שני-
עשים היום.

אנו חיים בשעה הרת-גורל למדינת ישראל ול-
עתידו של הרעיון הציוני. שטחי יהודה, שומרון, רצו-
ע עזה וסיני, ואפילו רמת-הגולן, שטחים אלה מהווים
נקודות-מפתח בעתידה של ישראל — האם תתקדם יש-
ראל לקראת שלום מדיני והדרגתי, בהפעלה את
התבונה והאומץ להציע את פיגויים של השטחים תמו-
רת התקרבות פוליטית; או אולי תתקדם ישראל
לקראת מלחמה מתמדת בין ישראל וישראל תוך
היאחזויות והתנחלות בשטחים המוחזקים, כשאנו מקיי-

הגעתם אחרי המלחמה האחרונה לשיא מסויים. אתם
ניצלתם על-ידי דיבורים דמאוגיים ומיליטאריסטיים
קיצוניים ואיי-שבעות רצון מהממשלה הקודמת. עכשיו
אתם רוצים על-ידי הצהרות פוליטיות קיצוניות כאלה
בכנסת ועל-ידי מעשי התנחלות מאורגנים לכפות את
מדיניותכם. אתם אינכם רוצים בשלום. אתם ביודעין
רוצים במלחמה נוספת. אתם רוצים לתקן כביכול
את תוצאות מלחמת אוקטובר. על-ידי מעשיכם מאת-
מול והיום אתם שואפים לכבוש את השלטון בכוח
הזרוע.

אהוד אולמרט (הליכוד) :

יש לנו ממי ללמוד.

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :

לכן אני רואה קשר בין ההצעה שהוגשה בכנסת
מטעם הליכוד לבין מה שאתם עושים בשטח.

נדמהתי שראש הממשלה, כאשר עמד היום על
הבמה, לא ראה לנכון אפילו במלה אחת לגנות את
הבריונות הפאשיסטית הרוצה להשתלט על מדינת
ישראל.

מאז נסיון הפוטש של "אלטלנה" לא היתה הס-
תערת כזאת. אני בטוח שתיכשלו, אבל אנחנו קור-
אים לכל מפלגות הפועלים, לכל הכוחות הדמוקרטיים
במפלגות אחרות, לדרוש מהממשלה לשים קץ ליחס
הסלחני למפלגת המלחמה הזאת ולנציגים האחרים,
לסלק מיד את המתנחלים האלה. הם שואבים עידוד
מהיחס הסלחני של הממשלה במקרים הקודמים ומ-
העובדה שאף אחד מהם לא נענש. על-ידי כך אתם
עוזרים להם. איך זה יכול להיות שעסקני מפלגות
מעודדים פעולות הצבא בתוך המדינה ואף אחד לא
הועמד לדין? ואם עוצרים כמה מהם, מתחננים לפ-
ניהם שישתחררו בערבות. כך אתם לוחמים בפאשיזם
הזה? רק נגד בוטון יש להם כוח ואיסבולנות.

אנשי הימין הקיצוני מעודדים גם מעצם מדיניותה
של הממשלה, שהיא עצמה מבצעת ההתנחלויות בש-
טחים הכבושים, וזה מחבל בשלום. לכן איננו יכולים
להסכים למדיניותה של הממשלה, ועל אחת כמה וכמה
שאי-אפשר להסכים למדיניות של הליכוד.

מדיניותה של הממשלה הקודמת הביאה את מלחמת
אוקטובר. פשרה טריטוריאלית, שעליה מדבר ראש
הממשלה — זוהי נוסחה יפה, אבל פירושה תביעה
לסיפוחים טריטוריאליים כתנאי לשלום. תביעה זו וכן
התנגדותכם העקשת לזכות ההגדרה העצמית של העם
הערבי הפלשתינאי אינן מקרבות את השלום; הן
עלולות לקרב מלחמה. שלום יכול לקום. לא נכון שאין
עכשיו אפשרות לשלום מפני שהמדינות הערביות אינן
מוכנות לשלום. הנציגים המוסמכים שלהן הכריזו גם
בימים אלה שעל בסיס פיגוי השטחים שנכבשו על-
ידי ישראל ב-1967 ועל בסיס הכרה בזכויות הלאומיות
של העם הערבי הפלשתינאי מוכנים הם לשלום עם
ישראל. נשיא מצרים דיבר שלוש אפילו על שלום
נצחי עם ישראל. אי-אפשר לסלף את העובדות, אי-
אפשר להעלים מן הציבור את האמת. מה מפריע לש-
לום? מפריע שהממשלה מתנה בעניין זה, בתמיכת
הליכוד הימני הקיצוני, תנאים כאלה לשלום שהם
מובילים למלחמה במקום להוביל לשלום.

פוליטית מבלי שהדבר ישובץ בתכנית כוללת ועק- רנית של שלום תמורת השטחים המוחזקים. נשקפת סכנה ששיטה זו תובילנו לאיבוד רוב השטחים המוחז- זקים בלי הסדרי שלום פוליטיים בני-קיימא. הערובה היחידה כנגד סכנה כזו היא אותה תכנית כוללת שעניי- נה העיקרי יהיה שישאל תצהיר שהיא מוכנה להסכמי שלום תמורת החזרת השטחים המוחזקים. לשם כך שומה על ישראל להודיע ולהצהיר כי תמורת שלום תהיה מוכנה לוותר על רובם של השטחים המוחז- זקים, וכי השטחים המוחזקים — לא סתם פשרה טרי- טוריאליה — הם פקדון בידנו כדי להשיג את השלום.

לכן ראוי נושא זה להידון במליאת הכנסת היום, על-פי יומת הממשלה, בעיקר על רקע הפעילות הא- לימה של אותם חוגים מיליטאנטיים בתוכנו המוכנים להפר את החוק והמשטר הדמוקרטי במדינתנו, ובל- בד למנוע אותנו מלשמוע על יהודה ושומרון רק כפ- קדון, ולגרור אותנו לסיפוח שטחים אלה. ממש בעל כרחנו, גם אם הדבר יוביל לשפיכות דמים אין- סופית בעתיד.

2 דרכי הניהול ושיטת ההשקעות של "החברה לישראל"

וכשמתמוטט בנק כלשהו בגרמניה או בשווייץ — מיד צפה אצלנו פרשה כלכלית שאינה מחויבת המציאות.

דרשנו לכנס את הכנסת כדי לדון בפרשת "החברה לישראל" לאו דווקא בגלל ההפסדים הצפויים לממשלה או למשלם המסים כתוצאה מהסתבכותה של "החברה לישראל". הבעיה החמורה הפעם אינה נעוצה רק בהפ- סד הכספי, אם כי אינני מזלזל בהפסד אפילו של דולאר אחד. החברה תוכל לעמוד בהפסדים הצפויים גם אם יקרה הגרוע ביותר — וכנראה כבר קרה — ולא יעלה בידה לממש אפילו חלק מההתחייבויות. הפעם קרה דבר חמור בהרבה: נפגעה קשה היוקרה ונפגעה קשה האמון בעילית הכלכלית-הפינאנסית של עם ישראל בחוץ-לארץ ובמערכת הפינאנסית בארץ. כלכלה ופינאנסים הם הדבר הרגיש ביותר בחיינו, ופ- עילות כלכלית-פינאנסית מבוססת על אמון. בלעדי האמון — הכל מתמוטט.

פרשת הסתבכות "החברה לישראל" גרמה נזק בל- יסופר למנהיגי ישראל ולמדינת ישראל, וזה עלול להתקדם קשה בהשקעות הון שאנו כה זקוקים להן דווקא בתקופה זו של ירידה ביתרות מטבע-חוץ, ולא רק בהשקעות, אלא גם במפעל הבונדס, ואפילו במגבית.

"החברה לישראל" היא רק חוליה נוספת בשרשרת של מחדלים ובזיונות שנקשרו בפעילות הכלכלית- העסקית עם שמה של ממשלת ישראל. "ורד", "אורטו" קרס", "נתיבי נפט", "מקורות" עם גילויים חדשים של חברת-בת אחרת — ומה עוד נחוץ כדי לקרוא למתרחש "פוגרום כלכלי"?

כיצד קורה שמנהל חברה הנושאת את שם יש- ראל משקיע בחברות ספקולאטיביות הרשומות בוואדון כספים שמקומם בבנקים ישראלים ופרויקטים יש- ראליים? כיצד קורה שממשלת ישראל וחברות הק- שורות בה מתקשרים עם בנק בשווייץ הידוע בקשריו

מים משטר של מלחמה מתמשכת כלפי חוץ ומשטר של ניצול, קיפוח ואפליה לאומית בתוך מדינת יש- ראל, תוך סכנה ברורה של מלחמת אחים; כן, לכך מובילים מנהיגי המונחלים ואחיתופליהם.

הודעותיו האחרונות של ראש הממשלה, אף כי יש בהן התקדמות בכיוון של נכונות לויתורים, עדיין חסרה בהן הנכונות להכיר בזכויות הפלשתינאים לה- קים יחידה מדינית משלהם, ועדיין חסרה בהן הנכונות להציע פתרון כולל לבעיה לפי השיטה העקרונית: השטחים המוחזקים תמורת פירוק ושלום.

מבין השיטין של דברי ראש הממשלה אפשר להבחין בלחץ של ממשלת ארצות הברית, לחץ העלול לגרור אותנו לשיטה של ויתורים הדרגתיים בשט- חים המוחזקים בלי שהיריבים הערבים ייאלצו לשלם, בתגמולים הפוליטיים הראויים, כאשר בלאו הכי תי- מצא ישראל לחוצה על-ידי האמריקנים, וגם הליכוד יתן לזה גיבוי. הלחץ האמריקני בולט בכך שממשלת ישראל מגלה סימנים של נכונות להיענות לשיטה של הסאלאמי: בכל פעם תבוצע עיסקת ביניים קרקעית

היו"ר פ. שינמן:

אנו עוברים להצעה השנייה לסדר-היום: דרכי הני- הול ושיטת ההשקעות של "החברה לישראל". רשות הדיבור לחברת-הכנסת ארליך, להנמקת ההצעה לסדר- היום.

שמחה ארליך (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מה שקרה במי- שור הכלכלי בשנים האחרונות ומה שקורה בשבועות האחרונים ב"חברה לישראל", אין לכך כינוי אחר אלא פוגרום כלכלי, או בעברית נקיה הייתי אומר: שואה כלכלית. ביטוי עז להרגשתי מצאתי בדברי משוררנו הלאומי, והרשו נא לי לצטט כמה פסוקים מביאליק:

"שמים, בקשו רחמים עלי!"

אם יש בכם אל ולא בכם נתיב —

ואני לא מצאתיו —

התפללו אתם עלי!

וכבר אזלת יד, אף אין תקווה עוד;

עד מתי, עד אנה, עד מתי?"

אני חושב שהימים האלה נותנים ביטוי למפולת הכלכלית והפינאנסית במדיניותה הכלכלית של ממש- לת ישראל הקודמת והנוכחית. לעתים עומד אני נדהם ומשתאה מדוע נגזר על עמנו סבל כה רב, העם הקטן והאמיץ הזה, אשר אך בקושי חזר לארצו, לשבת בה ולבנות לו את ביתו הלאומי, מוקף אויבים מכל רוחות השמים ומקיים אתו קשריו עם העולם רק בדרך האוויר והים. מדוע נגזר עלינו שכל זעזוע כלכלי בעולם ימצא לו ביטוי אצלנו, חזק פי כמה וכמה. כשיש בעולם אינפלציה בשיעור של 10%—15% — מגיעה אצלנו עליית המחירים ל-40%; כשתנועת הת- יירות העולמית נשארת יציבה או קטנה באחוזים אחדים בלבד — יורד מספר התיירים אצלנו ב-20%;

חייב ראש הממסד הכלכלי, חבר ממשלת ההמשך והישיבה, להסיק את המסקנות. נציגי שר האוצר הם היושבים במועצות המנהלים של כל החברות שהסתכנו. התוצאות החמורות של הסתכנות זו מי ישרון? אם על מחלל בטחוני חלה אחריות מיניסטריאלית — היא חלה גם על מחללים כלכליים, ולכן, לדעתי, על שר האוצר להתפטר.

מפרשת "החברה לישראל" עלינו להפיק לקחים כדי שנוכל לערוך אצלנו ניקוי יסודי של כל הנגעים, פרי "השיטה", ולשרש מתוכנו אותה השיטה הנפסדת על חסידיה המרובים. אולי אז יראו בעולם כי יש לנו הכוח גם להתגבר על כשלוני כלכלי, להפיק לקחים ולעצב כלכלה דינאמית, ללא התערבות הממשלה בכל צעד ושעל. אולי אז לא יתרחש החזון הקודר ולא תבוא ההתמוטטות הכלכלית הצפויה לנו.

על כן אני מציע לכנסת לקיים דיון מיוחד בנושא הזה.

היו"ר פ. שינמן :

להצעה הדחופה לסדר-היום ישיב ממלא-מקום שר האוצר, השר חיים ברילב.

מ"מ שר האוצר ח. ברילב :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, יש טוענים כי ממשלת ישראל אחראית לכל תופעה שלילית המתרחשת במדינה. רחובות העיר מלוכלכים — על הממשי שלה לנקות; רעש והתנהגות בלתי-תרבותית בבתי-קולנוע — על הממשלה להשליט סדר; חברה פרטית מעדה — הממשלה אשמה.

(קריאה: מיכאל צור ניהל חברה פרטית? ו"נחביבי נפט")

בדברי חברי-הכנסת ארליך הנכבד בלטה הגישה הזאת, שאינני שותף לה. הפרשה החמורה והמכאיבה של "החברה לישראל" נוגעת לחברת מניות עצמאית, בה שותפה ממשלת ישראל שותפות זוטרה בשיעור של 7% בלבד.

"החברה לישראל" קמה על-פי חוק מיוחד שנתקק בכנסת השישית —

יורם ארידור (הליכוד) :
תיכף תציע לכנסת להתפטר.

מ"מ שר האוצר ח. ברילב :

— על דעת הבית כולו, להוציא שלושה חברי כנסת. את הצעת חוק החברה לישראל הביאה לכנסת בדרך הטבע, הממשלה, לא הממשלה הזאת, אלא ממשלת הליכוד הלאומי שבה ישבתם גם אתם. יכלתה של הממשלה למנוע חריגות ולהשפיע על הנעשה בחברת מניות עצמאית כמו "החברה לישראל" מתמצית בשתי דרכים: עמידה על מילוי אחר חוקים, תקנות והנחיות כפי שנקבעו; וידיעה, באמצעות נציגה האחד במועצת המנהלים המונה 16 חברים, את אשר יודע הדיקטטוריון, ובמסגרת זו לעמוד על המשמר.

הבה אל נשכח כי הדיקטטוריון של "החברה לישראל" מורכב ממיטב הכוחות הכלכליים בארץ ומנציגים מכובדים ביותר, יהודים ולא-יהודים, של עולם העסקים

עם ה"מאפיה"? האם חסרים בנקים בשווייץ פרט לבנק של ה"מאפיה"? האם אי-אפשר לתת בבנקים האחרים אותו האמון? תופעות אלה, המתגלות עתה עם הסתכנותה של "החברה לישראל", הן רק חלק מן השיטה. על קיומה של השיטה בניהול המשק הישראלי התרענו והוהרנו, ולצערנו נפלו כל אזהרותינו על אוזניים אטומות.

"השיטה" פנים רבות לה ותופעות רבות מתגלות ותתגלנה, תופעות שכולן מקורן בשיטה. "השיטה" נורעדה לקשור את כל הגורמים החשובים במשק הישראלי בטבורם אל מרכז ראשי השלטון בארץ. כולם תלויים בשלטון ויונקים ממנו את עוצמתם הכלכלית. כולם חייבים משהו לשלטון, וחייבים לו נאמנות ללא גבול. והתוצאה הבלתי-נמנעת: מחללים כלכליים, הפסדים, מפולות, הבאשת שמה של המדינה בעולם.

"השיטה" בניהול המשק הישראלי מורכבת מן היסודות הבאים: מצד אחד מחוקקים חוקים פיס-קאליים שאין הציבור יכול לעמוד בהם, חוקים ההופכים את כולנו לרמאים; ומצד אחר נותנים ה"בות מפליגות לאנשים המקורבים לשלטון — 30 מיליון דולאר הלוואות ומענקים תמורת השקעה של מיליון אחד.

בזאת מנהלים וחברי מועצת מנהלים לחברות, שלממשלה שליטה בהן, מבין "אנשי שלומנו" ולא על סמך שיקולי כשירותים. ממנים מספר מצומצם של פקידים בכירים בחברים במספר עצום של מועצות מנהלים, וגם אם ירצו להתערב בנעשה בחברות — לא יוכלו לעשות זאת.

כתוצאה מכך לא תמיד מבוסס תהליך קבלת ההחלטות בחברות ממשלתיות ואחרות על שיקולים ענייניים. שיקולים פוליטיים ושיקולים אישיים הם גורמים המובאים בחשבון לעתים קרובות מדי. והכל אפוף במעטה של סודיות. זאת ההחלטה הרצינית מקבלים במרכז המערכת שהוא גם מרכז השלטון.

רבותי חברי הכנסת, הובטחה לנו ממשלת המשך וממשלת שינוי. בכל הקשור לשיטה הכלכלית קיבלנו ממשלת המשך; קיבלנו גם ממשלת שינוי — אולם שינוי לרעה. שר האוצר ידע על המתרחש ב"חברה לישראל" טרם צאתו לחוץ-לארץ. על-פי הערכתי הצנועה היה זה מחובות לגלות לציבור ולוועדת הכספים את אשר קרה בחברה ולעמוד פה על המשמר. את הישגיו הדלים בווישינגטון יכול היה להשיג כל אדם אחר. גם התעלמות בוטה זו מאחריות היא חלק מסימני-ההיכר של השיטה ששר האוצר הנוכחי הוא ממשיכה הנאמן, ממשיך קודמו, מורו ורבו.

אנו דורשים שתמונה ועדת חקירה משפטית, על-פי חוק ועדות חקירה, אשר תחקור את פרשת הסתכנותה של "החברה לישראל" עד תום. יש להגביל ועדה זו בזמן ועליה יהיה לסיים חקירתה במהירות ולדווח לוועדת הכספים ולציבור על ממצאיה.

אנו דורשים כי כל הגופים הממשלתיים והציבוריים והחברות הפטורות מהוראות הפיקוח על מטבע-חוץ ידווחו, לפחות אחת לשישה חודשים, לממונה על מטבע-חוץ היכן מושקעים הכספים. דיווח זה יימסר לוועדת הכספים של הכנסת.

בפרשה עגומה זו שצלילה עוד ירדפנו ימים רבים

בחוף-לארץ. בקיצור, חברי הכנסת: אין ביכלתה של הממשלה להיות אחראית לכל המעשים שנעשו על-ידי חברה מעין זאת, או שנעשו בתוך חברה כזאת.

"החברה לישראל" קמה בתוקף חוק מיוחד שנועד לעודד השקעות-חוץ בארץ. מיום כינונה היתה ישראל זקוקה להשקעות-חוץ, והיא זקוקה להן היום לא פחות. בלי זרם בלתי-פוסק של יבוא הון ובלי יצירת אקלים נוח למשיכת משקיעים מחוץ-לארץ עלול המשק הישראלי כבר בתקופה הקרובה לעמוד לפני מחסור חמור באמצעי ייצור ובתחמיר-גלם הדרושים לקיום המשק ולפיתוחו. למרות הוויכוח הציבורי המתנהל עתה בפרשת "החברה לישראל", ועל אף האווירה שנוצרה סביב דיון זה, אסור לנו להתעלם מבעיותי הבסיסיות של המשק.

בתכניות הפיתוח של המדינה לחמש השנים הבאות תופס יבוא הון להשקעות בתעשייה מקום מרכזי. די אם אזכיר שאנחנו זקוקים ליבוא הון של 250 עד 300 מיליון דולאר בכל אחת מחמש השנים הבאות כדי להרחיב ולהגדיל את ענפי התעשייה המיועדים ליצוא, להתחלת יבוא ולייצור בטחוני. המצב הכלכלי בעולם, המתערער והולך עקב לחצים אינפלציוניים הנובעים ממשבר הדלק ומעלייה בלתי-פוסקת במחירי חומרי הגלם והמוצרים הבסיסיים, מכביד ביתר שאת על אפ-שרויות גיוס ההון להשקעות בישראל. לכן עלינו להגביר עוד יותר את המאמצים לגיוס הון להשקעות האמורות.

"החברה לישראל" וכן חברות אחרות קמו בתוקף חוקים שנועדו לפתח ענפי משק בסיסיים ומפעלי תשתית —

יורם ארידור (הליכוד):
כמו בנק קרדיט.

מ"מ שר האוצר ח. בר-לב:

— שעד כה הממשלה כמעט בלעדית היתה נאלצת להשקיע בהם ממקורותיה היא. ואמנם, גייסה "החברה לישראל" הון מניות של 66 מיליון דולאר, בקירוב, ולהלוואות-בעלים לזמן ארוך — סכום נוסף של 35 מיליון דולאר בקירוב. רוב רובו של הון זה הושקע על-ידי "החברה לישראל" ב"צים", חברת השיט הישראלית בע"מ; בבתי-החיקוק לנפט; במפעלים הפטרוכימיים; בפיתוח התערוכות, ועוד. תכניות הפיתוח של החברה נועדו להרחיב בשנים הבאות את מפעלי הפטרוכימיה והמפעלים האחרים המבוססים על מוצרי בתי-החיקוק. כן עומדת "החברה לישראל" להיות שותפת בהקמת מפעל מלט רביעי בישראל ובהרחבה נוספת של חברת השיט הלאומית.

מאיר פעיל (מוקד):
אני מקווה שיפרקו אותה לפני-כן.

מ"מ שר האוצר ח. בר-לב:

חברי הכנסת, אין כוונתי לכסות על המעשה החמור שבהפקדת כספי "החברה לישראל" והחברות הקשורות בה בחברה ואדויות הקשורה בבנק השווייצארי "אינטרנשיונל קרדיט בנק". קיימת אפשרות שבפעולות אלו היתה חריגה מסמכויות המנהל שביצע אותן,

והדבר נבדק עתה על-ידי החברה. הממשלה מצידה חוקרת אם לא היו עבירות על חוקי המדינה. אולם אני דוחה בכל חוקף את הגישה המנסה להציג את "החברה לישראל" כחברה שנועדה לקחת חלק חשוב בפיתוח המשק הישראלי וזכתה לצורך התכלית הזאת בהקלות מפליגות ואילו בפועל עוסקת בספקולציות פיאננסיות מחוץ לישראל. כל המנסה לתאר כך את "החברה לישראל" בחמש שנות פעילותה — ובבקשה אל נשכח כי היא פועלת רק חמש שנים — מעוות את העובדות.

בשנת 1969/70, כשנכנסה "החברה לישראל" כשפת ב"צים", שיחררה את הממשלה מהצורך להשקיע כ-30 מיליון דולאר בהון מניות ולהלוואות-בעלים. בבתי-החיקוק השקיעה "החברה לישראל" 30 מיליון דולאר, פעולה ששיחררה את הממשלה מהצורך להקצות סכום זה ממקורותיה היא להקמת בתי-החיקוק החדש באשדוד. בפיתוח מפעלי הפטרוכימיה השקיעה "החברה לישראל" 9 מיליון דולאר. בענף בתי-המלון השקיעה החברה כ-10 מיליון דולאר. בנוסף להשקעות גדולות אלו השקיעה "החברה לישראל" עוד כ-6 מיליון דולאר במפעלי מתכת, בתי-קירור בנמל הקישון, וכדומה.

חברי הכנסת, בסך-הכל השקיעה "החברה לישראל" בחמש שנות פעולתה כ-90 מיליון דולאר בתעשייה, בספנות, במשק הדלק ובענף המלונאות. זהו הישג מכובד ביותר. כן הגישה "החברה לישראל" בשנה האחרונה תכניות גדולות נוספות לפיתוח התעשייה. בשיתוף עם "סולל בונה" עומדת החברה להקים את מפעל המלט הרביעי בהשקעה כוללת של 70 מיליון דולאר. תכנית זו אושרה כבר על-ידי מרכיבי ההשקעות.

עם שותפיה במפעלים הפטרוכימיים הגישה "החברה לישראל" תכנית הרחבה של הקומפלקס הפטרוכימי, המבוסס על דלק כחומר גלם, בהשקעה כוללת של 100 מיליון דולאר. תכנית זו אושרה עקרונית על-ידי משרד המסחר והתעשייה. כן מתוכננת הרחבה נוספת של בתי-החיקוק בהשקעה כוללת העולה על 180 מיליון דולאר.

כנסת נכבדה, כל אלה הן השקעות גדולות וחשובות למשק הישראלי, וכשאנו מטפלים בחריגה שבהפקדת סכום של 8.7 מיליון דולאר בחברה ואדויות, תופעה חמורה כשלעצמה, נחטא לאמת ולעצמנו אם נתעלם מהתמונה הכוללת של פעולות "החברה לישראל".

אדוני היושב-ראש, רצוני למסור לבית על דרך טיפול הממשלה בנושא זה. מיד עם היוודע הפרשה התכנסה ועדת השרים לענייני כלכלה וקיבלה שורה של החלטות ראשוניות שתכליתן בראש ובראשונה לממש את זכויותיהן של החברות כדי להקטין במידת האפשר את הפסדיהן עקב התמוטטות קבוצת החברות הקשורות בבנק השווייצארי. כן החליטה ועדת השרים לענייני כלכלה כי נציגי הממשלה בדירקטוריונים של החברות יפעלו לעריכת חקירה בעסקות ההפקדה — כיצד נתקבלו ההחלטות להפקיד את הכספים באותה חברה ואדויות, תוך הסקת המסקנות המתחייבות.

הוועדה החליטה להטיל על מנהל רשות החברות הממשלתיות ועל המפקח על מטבע-חוץ, כל אחד בתחום סמכותו, לברר את העובדות הרלבנטיות הקשורות בהפקדות הללו. כן החליטה ועדת השרים

כיום לה חברת-הכנסת ארליך, להעביר את העניין לזו-עדה. אני מעמיד זאת להצבעה.

הצבעה

בעד העברת הנושא לוועדה — רוב
נגד — אין
נמנעים 7
ההצעה להעביר את הנושא לוועדה שתקבע
ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר פ. שינמן :

שבעה חברים נמנעו מהצבעה.

יושב-ראש הכנסת הודיע שעניין ההגמקה על-ידי נמנעים גדון בוועדת הכנסת, ומכיוון שכך אני מציע שהפעם לא ניתן לנמק את ההימנעות.

מאיר פעיל (מוקד) :

ההצעה נדחת.

היו"ר פ. שינמן :

הסברתי. הנושא נמצא עכשיו בדיון בוועדת הכנסת.

מאיר פעיל (מוקד) :

זה לא בסדר. עד שוועדת הכנסת תחליט, מן הראוי לנהוג לפי מידת הרחמים ולא לפי מידת הדיון.

היו"ר פ. שינמן :

רשות הדיבור לחברת-הכנסת לבנבראון להנמקת הימנעות סיעתו מהצבעה.

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראוי הנושא הזה להידון במליאת הכנסת. השערויה סביב "החברה ליש-ראל" היא חוליה נוספת בנסיגות השונות הפוקדות את מדינת ישראל ואת המשק הישראלי. ההסתברות כויות הפינאנסיות, פשיטות-רגל של בנקים, שוחד ופרשיות דומות הן תופעה יומיומית. כפי שמלחמת אוקטובר הוכיחה את כשלונה של מדיניות הממשלה, כך הפרשיות השונות, ובמיוחד השערויה סביב "החבר-רה לישראל", מוכיחות את כשלון המדיניות הכלכלית של ממשלת ישראל. המדיניות של שירות והטבות לבעלי ההון הגדול הור והמקומי לא רק שלא הביאה לפיתוח המשק הישראלי, להתקדמות לקראת עצמאות כלכלית, אלא הביאה את ההיפך מזה: לתלות גוברת בהון הור, לפשיטת-רגל כלכלית, שגם היא תיפול בסופו של דבר על השכירים, המוני העם. מדיניות זו מנוגדת לאינטרסים היסודיים של מעמד הפועלים ושל רוב העם בישראל.

מה קרה בעצם ל"חברה לישראל"? כשנוסדה החברה בסוף 1968 בעקבות הוועידה הכלכלית בירושלים מדובר היה שהחברה תגייס מאה מיליון דולאר במטרה להשקיע אותם במפעלי תשתית. מאחר שלפי טענת מקימי החברה השקעות מסוג זה אינן נושאות אות רווחים מהירים, תבעו וגם קיבלו הטבות ויצאות דופן — פטורים ממס הכנסה לשלושים שנה והטבות

לענייני כלכלה להטיל על צוות עובדים בכיר במשרד האוצר לבחון מחדש את הנחיות מדיניות הטיפול בהפקדות מצד חברות שהממשלה שותפה בהן ולהציע הנחיות משלימות במידת הצורך.

כן התכנסו הדיקטטוריונים של החברות שהפקידו כספים בחברה הוואדונית ופתחו בחקירתה של פרשת ההפקדה, לרבות דרכי קבלת ההחלטה על ההפקדה. חקירות אלו טרם הסתיימו. הממשלה עוקבת מקרוב אחרי חקירות אלה ועם סיכומיהן ימוצה הנושא עד תום ויבא לידיעת הבית. ואם יהיה חשש כי נעברו עבירות על חוקי המדינה, יועמדו האשמים לדין.

חברי הכנסת, אני מבקש להפנות את תשומת-לבכם לכך שהן חוק החברה לישראל והן החוק הכ-ללי הדן בחברות עתירות הון לא העניקו זכויות-יתר כלשהן לחברות בעניין מטבע-חזן. "החברה לישראל" כפופה לתקנות ההגנה (כספים) כמו כל חברה אחרת הפועלת בישראל, ויבדקו ההיתרים שניתנו עד כה על-פי תקנות ההגנה (כספים) לחברות הפועלות בחוץ-לארץ להחזיק מטבע-חזן בבנקים בחוץ-לארץ.

חברי הכנסת, עם כל החומרה שהממשלה רואה בהפקדות שנעשו בחברות הוואדוניות והסכנה שחלק מהכספים שהופקדו ילך לטמיון, עלינו לזכור כי מדובר בשלוש חברות גדולות, חזקות ורווחיות. המאזן של "החברה לישראל" לסוף שנת 1973 מסתכם ב-433 מיל-יון לירות, המאזן של חברת "צים" לסוף שנת 1973 מסתכם ב-1,735 מיליארד לירות, והמאזן של בתי-החיקוק לאותה שנה מסתכם ב-429.169 מיליון לירות. אין לי ספק כי שלוש החברות ימשיכו בפעולתן השוטפת ויגשימו את תכניות הפיתוח שלהן.

כנסת נכבדה, כבר בראשית שבוע זה הבאתי לידיעת ועדת הכספים של הכנסת את מלוא המידע שהיה ברשותנו עד יום זה והוועדה החלה בדיון יסודי ומעמיק בכל הקשור בפרשה. נראה לי כי דיון בוועדת הכספים יוכל להיות מפורט, ענייני וממצה. אני מציע אפוא לכנסת להעביר את הנושא לוועדת הכספים, להמשך הדיון.

היו"ר פ. שינמן :

האם חברת-הכנסת ארליך מסכים להעביר את העניין לוועדה? יש הצעה של ממלא-מקום שר האוצר להעביר את העניין לוועדת הכספים.

יצחק מודעי (הליכוד) :

הצעתי היא להעביר את העניין לוועדת הכלכלה או לוועדה משותפת של ועדת הכלכלה וועדת הכספים, מהטעם הבא: הנושא הוא בעל השלכות על כלל המשק.

היו"ר פ. שינמן :

אני מציע שנחליט קודם כל בשאלת העברה לוועדה. על השאלה לאיזו ועדת תחליט ועדת הכנסת. האם חברת-הכנסת ארליך מסכים להעביר את העניין לוועדה?

שמחה ארליך (הליכוד) :

כן.

היו"ר פ. שינמן :

יש הצעה יחידה של ממלא-מקום שר האוצר, שהס-

המצבעה, אבל דעתנו שיש לקיים דיון במליאת הכנסת בנושא זה.

היו"ר פ. שינמן:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת מאיר פעיל, להנמקת הימנעות סיעתו מהצבעה.

מאיר פעיל (מוקד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ניסיתי ליוזם כנס מיוחד של הכנסת ברגע שנודע בציבור דבר התמוטטותה האפשרית של "החברה לישראל". הצלחנו לרכז כבר חתימות של כעשרה חברים, עד שזבאה סי-עת הליכוד וביכולת האובייקטיבית שלה יומה, לכאורה, את הכנס המיוחד של הכנסת בנושא הזה. בשביל מה? בשביל שחבר-הכנסת ארליך יבוא לכאן, ינאום נאום קצר בן חמש או עשר דקות, ויסיים להעביר את הנושא לוועדת הכספים, שבה בלאו הכי מתקיים דיון מעמיק על הנושא? מה הועילו חכמים בתקנתם? זו שאלה קשה, ולכן בחרתי לעלות עכשיו על הדוכן עליידי הימנעותי בהצבעה ובכך להביע את דרישותי הנמרצת בנושא זה יועמד לדיון דחוף בכנסת.

אתחיל את ההנמקה שלי בבדיחה: כל אדם עלול ללכת ברחוב ולמועז, להחליק על קליפת בננה ולשר-בור רגל; כל אדם עלול לשבור כוס, לשבור ספל; כל אדם עלול ליפול בהיותו מחזיק בידיו מגש מלא כלים יפים — אבל לשלומיאל זה קורה יותר מאשר לכל אדם אחר. נדמה לי שמה שקרה ל"חברה לישראל" אינו אלא תוצאה של כלכלה שלומיאלי, ופה אני מסכים עם חבר-הכנסת שמחה ארליך שציין כאן את רשימת ההתמוטטויות הכלכליות שפקדו את מדינתנו לאחרונה.

באשר למה שקרה ל"חברה לישראל", אינני חושב שאדם היה צריך להיות כלכלן גדול כדי להעריך שב-מוקדם או במאוחר דברים מעין אלה אכן קרה יקרו. אני חושב שממשלת ישראל היתה חייבת ליוזם דיון בכנסת מיד כשהתבררו ממדי הסתבכותה של "החברה לישראל" בעסקאותיו המפוקקות של טיבור רוז-באום, קודם כל באשר חברה זו פועלת על-פי חוק מפורש של הכנסת שנתקבל בשנת 1969, ושנית — על שום שהתמוטטות "החברה לישראל", או ההתמוטטות האפשרית, מלמדת על כשלונה של שיטה, הפעם בתחום הכלכלה.

עניינה העיקרי של הקמת "החברה לישראל" היה נסיון להקל על יבוא הון פרטי גדול מחוץ-לארץ כדי לסייע בפיתוח הארץ. הסיסמה היתה: משיבת 100 מיליון דולאר מחוץ-לארץ תמורת הטבות עצומות, שהגידולה בהן היתה פטור ממס הכנסה וממס רווחי הון למשך שלושים שנה, וכן הטבות נוספות המצויות בחוק.

בפועל לא ברור עדיין כמה הון הזרימה החברה ארצה באמת. בעתונים קראתי מספרים שונים. היום שמעתי אינפורמציה קצת אחרת מפי ממלא-מקום שר האוצר.

מ"מ שר האוצר ת. בר-לב:
אבל מדוייקת.

מאיר פעיל (מוקד):

אני סומך על כך, אבל השאלה היא לכמה זה אמנם הגיע. בעתונות היומית דובר, מפי ממלא-מקום שר

שונות נוספות. ומה מוכיחה המציאות? עד מאי השנה גייסה החברה הון מניות בסך 59 מיליון דולאר. רוב ההשקעות הן בפרוייקטים קיימים ובמפעלים מבוססים המכניסים רווח לא קטן: חברת "צים", בתי-הזיקוק, מפעלים פטרוכימיים וכן בניית בתי-מלון. "החברה לישראל" קיבלה הטבות נוספות בזמן כניסתה לשר-תפות במפעלים הקיימים. כך, למשל, בקשר להשקעת החברה בבתי-הזיקוק לנפט אומר מבקר המדינה בדיון וחשבון 24: "למדינה יש עניין בהשקעותיהם של בעלי המניות בחברה לישראל, אלא עניין זה כבר מצא את מלוא הביטוי ביתרונות שחוק החברה לישראל מעניק לה".

כזכור קיבלה "החברה לישראל" תמורת 12 מיל-יון דולאר 26% מזכויות הבעלות באחד ממפעלי התשתית המרכזיים במשק, תוך הבטחה להעניק לאותו מפעל זכויות בענף זה למשך מאה שנים, ותוך הבטחה לחברה 9 דולארים על כל 100 דולאר של סכום השקעה, בו בזמן שלממשלה הובטחו רק 6.75 דולארים על סכום דומה בהשקעה. לאחר כל זאת, לאחר שהחברה קיבלה הטבות יוצאות-דופן פעמים מספר, בא מנהל החברה ומשקיע ומפקיד למעלה משלושים מיליון דולאר בחברות שבשליטת הד"ר רוזנבאום, למימון עסקאות ספקולטיביות, במקום להשקיע אותם בארץ במפעלי תשתית בהתאם לעקרונות שעליהם הוקמה החברה.

יש המנסים להטיל את כל האשמה על המנהל הכללי של החברה, מיכאל צור. בלי לגרוע במאומה מאחריותו של המנהל הכללי, יש להניח שמיכאל צור פעל לא לבדו ולא על דעת עצמו. מה שידוע כבר עד עכשיו מראה שלפנינו עסק ביש מאוד, בו מעורבים גורמים שונים: ממשלתיים ויהודיים עולמיים — הקונגרס היהודי העולמי, ומי יודע מי עוד.

בלי להיכנס לפרטי הפרשה, ואינני יודע אם יתגלו פעם כל הפרטים, אפשר לקבוע בוודאות שלא מדובר כאן על מחלל של פקיד בכיר מזהיר אלא על כשלונה של שיטה, של מדיניות המבוססת על עידוד יומה פרטית, שירות והטבות לבעלי הון. יושב-ראש ועדת הכספים, מר קרגמן, טען עכשיו כי מה שקרה עכשיו ל"חברה לישראל" הוא מעליב ומכאיב. נתנו לחברה העדפות והטבות והיא לא הצדיקה את הציפייה. מה נתן חבר-הכנסת קרגמן? האצדקה את הציפייה ביעו בעד החוק הזה. יותר מזה, ב-21 בנובמבר 1973 נתקבל חוק לעידוד השקעות הון (חברות עתירות הון). מה היתה אז עמדתו של יושב-ראש ועדת הכספים, חבר-הכנסת קרגמן, ושל המערך כולו ושל הליכוד? הצביעו נגד החוק הזה נציגי רק"ח והמרכז החפשי בלבד.

יש מי שמעוניין להשתיק את הפרשה כדי שלא יתגלה גודל הכשלון ופשיטת-הרגל של מדיניות הממשלה, כדי שלא יתגלו כל המעורבים בפרשה זו. היה צריך לקיים דיון במליאת הכנסת בנושא זה, כדי שאפשר יהיה להצביע על הליקויים ועל הכשלון של מדיניות זו. נציגי הליכוד אמנם תמכו בקיום דיון, אבל נסוגו משום-מה. כי נציגי הליכוד הם למעשה בעד המדיניות של עידוד השקעות הון, בעד הטבות לבעלי הון. לכן נסוגו ולא עמדו על כך שיתקיים דיון במליאה. הואיל ולא היתה לנו אפשרות אחרת, נמנענו

חוברת ל"ב, ישיבה צ"ב, כ"ג תשרי תשל"ה (9 אוקטובר 1974)
— הצעות לסדר-היום (פעיל, בר-לב, שינמן) —

כאן בארץ יצא לגולה ומשם כנראה יעבור מן העולם
— מבחינת מדינת ישראל — דרך ואדון.

יהודי כמוני שואל: מדוע לא תמשוך הממשלה יבוא
הון פרטי עליידי כך שתקבל הלוואות מגורמים פרטיים
בין-לאומיים, הלוואות ממלכתיות, ותבטיח למלווים
אחוזי ריבית כמקובל בשוק הכספים העולמי — 6%,
8% — ותשקיע כספים אלה במפעלים ממלכתיים ובכך
תשמור את בעלות המדינה על נכסי הכלכלה העי-
קריים של מדינתנו?

לכן, לפי דעתי, צריך להתנהל דיון דחוף בכנסת —
במטותא מכבוד ממלא-מקום שר האוצר ומכבוד שר
האוצר שאיננו עמנו — במגמה לבטל את חוק החברה
לישראל תשכ"ט—1969, ולקבוע שיטות חדשות, אחראיות
יותר, מודרניות יותר וממלכתיות יותר למשיכת יבוא
הון פרטי מחוץ-לארץ.

היו"ר פ. שינמן:
חברי הכנסת, אני קובע כי הכנסת החליטה להע-
ביר את הנושא "דרכי הניהול ושיטת ההשקעות של
החברה לישראל" לוועדה. על איזו ועדה — תחליט
ועדת הכנסת.

בזה אני נועל את הישיבה של הכנס המיוחד הרא-
שון של הכנסת.

האוצר, על 80 מיליון דולאר ממש; בעתונות הכלכלית
דובר על 59 מיליון דולאר. לפי המספרים שמסר כאן
ממלא-מקום שר האוצר אני מבין שהמספר 80 מיליון
הוא בערך נכון.

הון זה הושקע ברובו לא בפרוייקטים חדשים
ומסוכנים מבחינה כלכלית אלא במפעלים קיימים, כגון
"צים", בתי-הזיקוק, המפעלים הפטרוכימיים, התיירות,
והון זה בא במקום הון ממלכתי והוא דוחק את
הבעלות הממלכתית שלנו על נכסי כלכלה חשובים של
המדינה.

מתוך 80 מיליון הדולאר, נגיד, אולי קצת יותר,
אולי קצת פחות — 30 מיליון הלכו כנראה לאיבוד
עכשיו בפרשה של "ואדון או קומפני". כך אני מתרשם.

מ"מ שר האוצר ח. בר-לב:

אם ההשקעות של "החברה לישראל" בבתי-הזיקוק
הן בערך 25%, הרי רק רבע מתוך ההפקדות של בתי-
הזיקוק וחברות-בת בעיסקאות האלה נוגע לחברה הזאת.

מאיר פעיל (מוקד):

אז דובר על 23 מיליון, לאחרונה דובר על 30 מיל-
יון. אולי אני טועה ב-5—6 מיליון, לא בהרבה יותר.
בכל אופן, חלק ניכר מאוד מאותו הון שצריך להיות

הישיבה ננעלה בשעה 12.47.